

Wleg. 130

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o wniosku p. Sękowski i towarzyszy
w przedmiocie uregulowania handlu nawozami sztucznymi.

Wysoki Sejmie!

Szybki wzrost ludności rolniczej w naszym kraju i za nim idące nadmierne rodrobienie gospodarstw włościańskich, wysuwa naprzód jako jeden z pierwszych postulatów potrzebę podniesienia wydajności uprawnych gruntów, powiększenia produkcji rolniczej.

Jednym ze środków do tego celu wiodących okazało się w rolnictwie użycie nawozów sztucznych.

I wytrwałym usiłowaniom Towarzystw i Kółek rolniczych, przykładowi większych właścicieli ziemskich powiodło się o pożyteczności używania nawozów sztucznych przekonać i szerokie koła włościańskiej ludności rolniczej zwłaszcza w zachodnich powiatach kraju. Przykład jednych zachęcał drugich, stosowanie nawozów sztucznych zwłaszcza mąki kostnej i tomasyny upowszechniało się szybko między naszymi włościanami, a zwiększona produkcja ziarna sownie im wynagradzała poniesione na kupno nawozów sztucznych wydatki.

Lecz jak z każdego na większą skalę u nas występującego zapotrzebowania, tak też i z tego zaczęli wnet korzystać liczni u nas nieuczciwi spekulanci. Namnożyło się więc tak zwanych „fabryk“, gdzie nie fabrykowano lecz fałszowano sztuczne nawozy. Namnożyło się przekupniów, którzy wyroby tych fabryk, t. j. gips nawozowy z małą tylko przymieszką mąki kostnej rozwozili po wsiach i sprzedawali włościanom jako „nawóz sztuczny trochę tylko gorszy od najlepszych kości“ za nie wiele od wysoko procentowej mąki kostnej tańszą cenę.

Mieszanię przedstawiającą realną wartość pieniężną najwyżej 1 zł. 50 ct., sprzedawano włościanom po 6 zł. za 100 kilo.

I coraz bardziej szerzyć się zaczyna ta nowa forma wyzysku na szkodę włościańskiej ludności rolniczej z powodzeniem praktykowanego.

Padający ofiarą takiego wyzysku włościanie widzą potem ze zdziwieniem, że użyte przez nich nawozy sztuczne nie skutkują, że wydajność ich zagona nie powiększa się. I w skutek takich nadużyć handlarzy nawozów wielu włościan n. p. w powiatach Nowy Sącz i Grybów zaprzestało zupełnie używać sztucznych nawozów.

I tak długoletnia praca inteligencji rolniczej wyczerpana w tym kierunku, by nieuczciwość naszych włościan do takich innowacji jak „nawozy sztuczne“ przełamać, praca, która już od lat kilku coraz lepsze zaczęła przynosić owoce, wszystko to idzie teraz na marne!

Komisja gospodarstwa krajowego uważa za stosowne zaznaczyć, że w kilku już państwach n. p. we Francji, Belgii, Stanach Zjednoczonych, obowiązują już od szeregu lat osobne ustawy przeciw fałszowaniu nasion i nawozów sztucznych.

W Niemczech pomimo silnie tam rozwiniętych stowarzyszeń rolniczych, mimo licznych a wybornie urządzonych stacji doświadczalnych, coraz natęczywszy się domaganiami się kół i związków rolników o ustawowe uregulowanie handlu nawozów sztucznych.

W naszej monarchii okazało się to już od dawna, że przepisy obowiązujące ustawy karnej są w obec coraz nowych form oszukańczego wyzysku, niewystarczające. Uzupełniano je więc przez późniejsze do poszczególnych form oszustwa odnoszące się ustawy. I tak wydano osobne ustawy przeciw lichwie, przeciw wyzyskowi agentów emigracyjnych, przeciw fałszowaniu środków żywności.

Obecnie zachodzi niewątpliwie nagląca potrzeba przeprowadzenia osobnej ustawy o handlu nawozami sztucznymi. Potrzeba ta jest tem bardziej naglącą w naszym kraju, gdzie w obec bezskuteczności odwoływania się do samopomocy na niskim jeszcze stopniu oświaty stojących włościańskich kół rolniczych, w obec sprytu handlarzy nawozów sztucznych, którzy zawsze umieją obrać taką formę oszustwa, która pod obowiązujące postanowienia karne nie podpada, nie da się bez osobnej ustawy złemu zaradzić.

Postanowienia nowej ustawy powinny się zdaniem komisji opierać na następujących zasadach:

1. a) Nawozy sztuczne mają być sprzedawane tylko w plombowanych, trwale umocowanym napisem zaopatrzonych workach.
- b) Napisy na workach umocowane mają podawać zarówno nazwę nawozu jak i procentowy stosunek składników w nim zawierających. Mają wreszcie podawać nazwisko i adres fabrykantów nawozu.
2. Nie stosowanie się do tych przepisów ma być karaniem wysoką karą pieniężną.

Gdy zaś uchwalenie takiego projektu ustawy wchodzącego w zakres spraw kultury krajowej nie przekracza kompetencji Sejmu krajowego, więc na podstawie powyższego wyводу w załatwieniu wniosku p. Sękowski komisja gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by projekt ustawy regulującej handel nawozami sztucznymi w najbliższej sesji Sejmowi przedłożył.

Za Przewodniczącego:

Stadnicki.

Sprawozdawca:

Hupka.